

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számítatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadó hivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A magyar nemzet.

Bánata van a magyar nemzetnek. Alkotmányát fájlalja, ezeréves alkotmányának sajnó sebeit siratja.

Gyilkos erőszak rontott neki a magyar nemzet életerejének, a magyar alkotmánynak. — Czinkostársak örült gyülelése ontotta vért a nemzet legszentebb jogainak és e borzasztóan felháborító büncselekmény értelmi szerzője kaján mosolylyal nézi a nemzet halálusáját.

Oh, hogy ily igazságtalan a Gondviselés keze. Oh, hogy csodát nem tesz a jóságos Ég e poklokban sem ismert gaztettekért!

Hát el kell tűnni Uristen a te kiválasztott magyar népednek a föld színéről?!

Mit művelt e nép, hogy oly kegyetlen vagy hozzája?!

Nem-e a végkimerülésig áldozta-e fel önmagát a Te eszméidért, a tisztá alkotmányos szabadságért, — nem szenvedett-e már eleget ezeréves multjában, ha netán letért is nagy néha az utról, a melyről pedig azt parancsoltad meg, hogy azon az uton járjon?!

Ugy-e Istenünk, Te nem pusztítod el magyar népedet a földszínről, ugy-e Istenünk te csak próbát teszel velünk, vajon méltók vagyunk e ahhoz, hogy a civilizált

Európában a szabadságnak, az önállóságnak örökké jelképező nemzete legyünk!

El vagyunk keseredve sorsunk miatt, adj nekünk vigaszt, adj lelkünknek könnyebbülést és ne engedd, hogy kétségbeesésünkben megtagadva Tégedet, a fenyegető rút enyészet legyen végsorsunk.

Ime hallatsz is már a magas menyekben az angyalok dicsőséges zsolozsmája: a „Talpra Magyar!” Legkedveltebb angyalodat ihletted e szavakra, hogy elfelejthetetlenül esengjenek füleinkben, hogy az isteni szikra, az isteni tűz lángot vessen, ha szentségtörő gyilkos kezét emelnének ellenünk és ellenállhatatlan szívós erőt tudjunk kifejteni Eszméid ellenségeivel szemben.

Igen, a magyar nemzet talpára fog állani! Igen, a magyar nemzet súlyos sebeket szenvedett, ugyan, — de ereje még meg van s ha az életölésre alkalmas csapás első fájdalmaiból az öntudat erejére tud ébredni, akkor nincs az a gyilkos, mely ezt az erőt tönkre tehetné.

E nemzet minden igaz tagját a szabadság eszméje hevíti és rút, hitvány ember előttünk az, aki most, midőn kell, ez eszméért akár a martirhalált ne merné, ne tudná választani.

Talpra kél tehát a magyar nemzet. Aczélozott izmokkal, kitartó lelkesedéssel.

Nem kételkedünk a jövő eredményében. Biztosak vagyunk a sikerben.

A magyar nemzet dicsőséges multja örök jövőre szerzett érdemeket.

Dr. Török Mór.

A mult hétről.

Hogy mi történt a mult héten, azt tudja már minden ember az országban. Nem ismétljük tehát, de hogy mégis nyoma legyen a mi lapunkban is, ide iktatjuk a kiáltványt, amelyet az egyesült magyar ellenzék bocsátott ki a nemzet-höz s a melyet olvasson el magyar ember annyiszor, hogy kívülről tudja, mert ne szabad megfeledkezni arról, hogy Magyarország nem külellenségek pusztítják, hanem önfiai.

Ime a kiáltvány:

Szózat a nemzethez!

Az ellenzéki pártok ma szövetkeztek egymással. Mától fogva a gróf Tisza István kormánya ellen az egységesen működő szövetkezett ellenzék áll a törvényhozással. Minden ellenzéki párt szigorúan fenntartja elveit és fokozott elszántsággal törekszik elvei győzelmére. Ez elvek alapján szilárdult meg iránta a választók bizodalma. E bizodalomnak megfelelni minden ellenzéki párt hazafias törekvése.

Az alkotmány eddig sértetlenül állt és élt. A semmi oldalról meg nem támadott és mindenki által féltő gonddal tisztelt és őrzött alkotmány alapján bizton örködhett a törvényhozó és a törvényhozás felett.

TÁRCZA.

Az erdő.

Sokszor csodálom, mindig érdekes Nekem az erdő rejtelmes világa; Akár tavasz van, bár havas, deres, Vagy lombdiszében áll ezernyi ága; Ha fürgeteg vad táncot jár fölötte, Villám fut égen, felhő orgonál, Ha nyári napfény lombját besütötte S ha őszidőn tűnődő csendben áll.

Merengő erdő . . . mily festői kép! Ünnepülés a föld nagy templomában; Zörgő harasztján szinte félve lép, —Hogy nagy nyugalmát meg ne törje—lábam. Az óriás fák mélyen elmerülve Mondják — úgy vélem — az imáikat S a messzi esőndben, mely körül megülte, Engem is elfog néma áhitat.

De ága, törzse bármily hallgatag, Mégis beszédes s halk szavát megértem, Ha a levél, a gally meginganak És zizegés kél lombja sűrűjében. A szél fohászként száll, fut rajta végig, Mint emberajkról lebbenő sohaj; A nagy természet néma lelke ég itt S mély leheletje ez a halk moraj.

És bent, ahol csak libben a levél, Bár észrevétlen, pezsg, zsi bong az élet. Az ágbogon ezernyi törpe él, Jár-kel, nyüzsög, a lét gondjába mélyed. Van itten is, ki egymást úzi, csalja, Mint kint az ember a jobb falatért. Legtöbbje itt is azt az elvet vallja: Ki markosabb, az kapja el a bért.

Merő bizsergés, munka, szorgalom A méh s a hangyák sok, tengernyi népe, Mert kit szegénység átka, terhe nyom, Dologtalan nem él meg semmiképen. Oly könnyű sorsra nem jut minden ember, Mint a nagy úr — a lomha levelész, Ki ősi lombján el van kényelemben, Csak a szipolyt befurja s foly a méz.

Bolond a lét! — de egy vigasztaló: Megédesítik itt is a művészek; Daluk kiesendül árnyas lomb alól, Ahol költőket költ a kicsi fészek. A hare fölé békét zendít az ének, Enyhítik így a boldog dalolók, Küldöttei a gondos ég kegyének, Hogy megszinezék a rideg valót.

Lombdisz, madárfütty, avagy őszi csend . . . Mindig remek az erdőnek világa.

Még télen is, ha hó van s odafent Jégtüske-diszben csillog minden ága; Egy csodaszép tündérvilág, amelyhez Hasonlót költő-képzélet se szül, Hol kész remekké minden jégpehely lesz S nagy a művésze véghetetlenül.

Dombay Hugó.

Egy rendőr naplójából.

Irta: Laky Imre.

A „Nr. 5.” lakója.

(Vége.)

Fáradtan hunyta le szempilláit, kimerült. Eleresztette az ellenőr kezét, s bágyadt mozdulattal az asztalra mutatott. Kancsó viz állott az asztalon, megértette, hogy inni akar. Pohár vizet az ajkához tartott, a beteg mohón kiitta.

— Megöli így magát, nem engedhetem, hogy tovább beszéljen, szólott halkán de erőlyesen.

A sebesült bágyadt mosolylyal nézett a meghatolt férfira.

— Érzem, hogy a mentők közelednek. Már ide érnek — engem már hála az égnek nem találnak itt. Csak annyi időm van, hogy befejezzem.

Pár pillanatnyi szünet után folytattak — Igen. Elérkezett aztán a mai nap. A kinokkal, bűnhődéssel teljes megváltás napja. Tegnap egésznap bizonytalan, fájdalmas előérzet gyötört. Ki sem mentem

Most az alkotmányt és törvényt sér-tette meg súlyosan és veszélyesen gróf Tisza István kormánya. A tegnapi napon, folyó november hó 18-án, a késő esti órák-ban történt meg a bűnös merénylet. Most tehát az ellenzéki pártok legelső és legna-gyobb feladata az alkotmányt és törvényt megvédelmezni. Mind a kettőnek megsze-gését megtorolni, az alkotmány iránt fen-állott, de most teljesen megrendült bizo-dalmat helyreállítani és hazánkat fenyegető súlyos veszélyeket elhárítani.

Erre szövetkeztek az ellenzéki pártok! Aki a szövetséget cserbenhagyja, azt az alkotmánysegő kormány támogatójának tekintjük és ellenzéki férfinak el nem fogadjuk.

A kormány rideg merészséggel az alkotmány megtörését és a törvény megsér-tését maga is beismeri. Maga sem áll elő annak megvédésére. Csak mentséget hoz fel, hogy eljárását magyarázza.

Mentsége abból áll, hogy a képviselő-ház tanácskozásaiban gyakori zavarok vol-tak a múlt, 1903. év eleje óta és hogy a többség akaratát nem engedte érvényesülni a kisebbség. Így mondja, ezt hirdeti a miniszterelnök.

Szent kötelességünk ezzel szemben ma is, mint mindig a teljes igazságot támi fel nemzetünk előtt. A teljes igazság pedi-g egészen más.

Széll Kálmán kormánya az 1903. év elején azt javasolta, emeljük fel a had-sereg létszámát, ezzel együtt s ezzel arány-ban a hadügyi költségvetést is. E javaslat elfogadása a nemzet anyagi erejének su-lyos megerhelésével és a fiaktól megfosztott családok nagyobb hátrányával járt volna; — e javaslatot tehát hazafias hévvel és kötelességérzettel ellenezték az akkori ellenzéki pártok. De ez a javaslat a királyi hatalom erősödését is maga után vonta volna; — az ellenzéki pártok lelki-ismeretes képviselői kötelessége pedig meg nem engedte, hogy a királynak amugyis fölötté nagy hatalmát egyoldalulag s más-részt az ugys fölötté megerhelt nemzeti erőt csökkentse. A viták folyamán tehát mind élénkebbé vált az az óhaj, hogy nyelvünk és nemzeti műveltségünk intézményesen ültetessék be a magyar hadse-regbe s a királyi udvartartásba is, vala-mint a közös intézményekbe s ekként a királyi hatalom erősödésével tartson lépést a nemzetünk erősödése is.

Hosszas, komoly, nemes viták folytak e kérdésekben. Nemzeti társadalmunk minden rétege helyesléssel kísérte a ma-

gasztos erőfeszítést s ami még soha nem történt, az ország távoli vidékéről is küldöttségek százai és ezrei jöttek a fővárosba, hogy küzdelmünket helyeseljék s alkotmányos harezunkban buzdítsanak.

Gróf Tisza István miniszterelnök most különböző változatban azt hirdeti, hogy mesterkélten torlasz volt a törvényho-zás útjában s hogy ezzel a többség akara-tának érvényesülését gátolta meg a kisebbség. De ez az állítás nem felel meg a tel-jes igazságnak. A nemzet érdekei elől a nagy viták folyamán a többség sem zár-kózhatott el. De elzárkózni nem is akart. Hiszen az újabb kormányt, gróf K h u e n - H é d e r v á r y miniszterelnököt, éppen a többség szavazta le és pedig ugyanez a vita alattvaló kapcsolatos hadügyi kérdésekben. A nagy vita minden részét nem akarjuk felemlíteni és távol állunk attól, hogy a mesterkélten torlaszoknak, az ugynevezett technikai obstrukciónak, föltétlenül jogosult-ságát elismerjük. De rá kell mutatnunk arra a hallatlan merényletre, a mikor az ellenzék tagjait a kormányzat körébe tar-tozó egyik magas méltóság, a fiumei kor-mányzó, pénzügyminiszter akarta megvesz-tegetni. S rá kell mutatnunk arra, hogy gróf Tisza István miniszterelnök már korábban is, de különösen kormányralépése óta, folyton súlyosan fenyegette a törvény-hozást, hogy a szólásszabadságot s a tör-vényhozás egyéb alkotmányos jogait tete-mesen meg fogja nyírni. S végre meg kell említenünk, hogy a nemzeti nyelvünk és műveltségünk megvédelmezéséért több mint egy éven át folyt magasztos küzdelem gróf Tisza István kezén minden kézzel fogható eredmény nélkül sorvad-t el; a hadügyi költségvetés 45 millió új teher-rel növekedett, a királyi udvartartás költsé-gét évente két millióval felemelték s nemzetgazdasági érdekeinknek Ausztria felől való biztosítása még mindig késik. Ezen kívül minden tünnet arra vall, hogy a kormány önálló vámterületi jogunkat már elalkudta s e jogot a jövőre is el akarja altatni s nyílt törvény ellenére tör-vényben megállapított vámtarifa nélkül köt külkereskedelmi szerződéseket. Mind e cse-lekmény és mulasztás csak arra volt alkal-mas, hogy a törvényhozás izgalmaival nö-velje s a tanácskozások teljes nyugodt-ságát visszatérni ne engedje.

Ez év márczius havában a miniszter-elnök mégis előterjesztette indítványát, melylyel a házszabályok szigorítása czi-mén a szólásszabadságot s a képviselők egyéb fontos jogait el akarta tiporni.

Tűrheték-e ezt az ellenzéki pártok? Tűrheték-e nemán, hogy nemzeti vívmá-nyok helyett fenytés, bosszuállás, megtor-lás, a szabadságok megnyirbálása vitessék be a törvényhozásba és örökíttessék meg alkotmányunk történetének lapjain?

Súlyos esalódás és mély elkeseredés ejtette hatalmába a lelkeket. S ennek da-czára az ellenzéki pártok mégis a hazafias mérséklet és bölcsesség szavára halgattak s teljes őszinteséggel megígérték az összes sürgős s tárgyalásra készen álló kormány-javaslatok gyors és akadálytalan tárgyalá-sát, ha gróf Tisza István miniszterel-nök a veszélyes indítványát visszavonja.

Visszavonta. A parlament többsége és kisebbsége közt megszületett az annyira óhajtott béke. S az összes ellenzéki pár-tok példás hűséggel és pontossággal telje-sítették ígéretüket. A kormányjavaslatok nagy seregét engedték, sőt részben foko-zott munkával és buzgalommal, törvény-erőre emelkedni. Bizton hittük ezek után, hogy az országgyűlés őszi tárgyalása bé-kén, simán, országos közérdekeink áldásos előmozdításával folynak le. Fájdalmunkra nem így történt.

Még az őszi tárgyalások meg se kez-dődtek, gróf Tisza István miniszterel-nök már ugrai levelében fitymáló, igazságt-alan, sőt durván sértő szavakkal támadta meg az ellenzéki pártokat s egyuttal je-lentette, hogy a házszabályok szigorítása ezimén támadást intéz a szabadságok és alkotmányos jogok ellen. S azóta folyton sértő és kihívó hangot használt a parla-ment tárgyalása folyamán, mintha az el-lenzéki pártokat indulatba hozni s talán szenvedélyes kitérőkre ragadni töreke-dett volna.

Magaviseletén elámult az ország. Ekkor jöttünk arra a meggyőződésre, hogy a márcziusi béke a miniszterelnök részéről álnok volt s hogy az ellenzéki pártok el-némításával csak javaslatai sima megsza-vazását akarta elérni, de azt a kötelessé- get, hogy házszabályindítványát elejti, — teljesíteni nem akarta.

Indítványával Dán'iel Gábor kép-viselő segítségével újra előállt. Jelenté-kenyen szigorubb s hátrányosabb rendel-kezésekkel, mint márcziusban s ezt az in-dítványt pénteken álnokul s egyuttal erő-szakkal képviselőházi határozat erejére emelte. Oly államesinyt oly büntetésre méltó cselekményt követett el, a melyhez hasonló se nálunk, se másutt egyetlen törvényhozói testületben se fordult elő.

Mi történt pénteken?

az utcára. Azt hittem beteg vagyok — pedig csak a lelkem fájt. Korán lefeküdtem. Fél álomban voltam már, mikor halk kopogtatás rezzentett fel. Érthetlen ijed-séggel pár ruha darabot kapkodtam ma-gamra, ajtót nyitottam. Magas, szép férfi állott a küszöbön.

Talán eltévedtem? szólott ő szeliden. Egy leányt keresek?

— A leány itt van! — feleltem csu-fondárosan.

— Milyen iszonyatosan megdöbbentem szavaimtól, vagy talán attól a tekintettől, a mit ez a férfi reám vetett. Bent volt az ajtón, mint a vaskapocs karomba markolt, s oly suttogással, mely nekem a végétélet harsogásának tetszett kérdezde:

— Ki vagy te, nyomorult? Hogy mersz ezen a hangon megszólalni? Hol loptad ezt?

Halálos rémület vett rajtam erőt bor-zadálylyal néztem rá, torkom kiszáradt nem tudtam szólani.

— Mint vihar a fát, úgy rázott meg. Most már szinte üvöltve követelte, mon-djam meg nevemet. Térdre estem, lehajtot-tam fejemet. Dühösen feltépte kabátját, mellényét, ingét s bal mellén, a szíve föl-lötti anyajegyre rámutatva, reám kiáltott:

— Mutasd, van-e testeden ilyen anya-jegy!?

— Tenyerembe tettem arczomat az iszonyattól. — A bátyám állott előttem.

Hallgatásomon felbőszülve ide dobott a dívánra, letépte vállamról az inget, örü-

lettel szemében meredt a szívem fölötti anyajegyre, az övével teljesen hasonló jelre.

— Halálos merevséggel fekédtam, Tudtam, hogy ez a vége, meg kell halnom!

Gondolataim a körül vibráltak, valjon mivel fog megölni? Arra vágytam, hogy erős karjaival nyakamat szorítsa át s úgy szemtől szembe mosolyogva halhas-sak meg.

— Nem úgy történt. Bátyám a nagy felindulástól remegni, aztán görcsösen izo-kogni kezdett. Bámultam ez hát az erős férfi? — Undorodni kezdtem tőle, mint magamtól. Felugrottam s azt a szót vág-tam arczába:

— Gyáva! Gyáva!

Összerázkódott, öklével arczul ütött, hörgésszerű feljajdulással kiugrott a szobá-ból, elrohant a házból.

Feneketlen ürrel szívemben, sajgó fájdalommal arczomban felemelkedtem. A tépett inget ledobva tisztát váltottam. Ide ültem az asztalhoz, a tükört magam elé téve néztem a mellemen az áruló anya-jegyvet. Ennek el kell tűnni erről a testről!

— A sebesült félig felemelkedett, le-vette sebérol kezét s fagyos tekintettel a rendőr felé fordult.

— Biztosan nézve meg, jól eltüntetém-e?

Kis, feketedni kezdő pereznai lyukaes-kából alig szivárgott a vér. Az ellenőr ijedten hozzá lépett, gyöngéden vissza-fektette a párnára. — Szemei bágyadtan lezártak, hogy még egyszer felnyitva a

rendőrré tekintsenek. Elhaló suttogással könyörgött:

— Ugy-enem fogják megtudni, kivoltam?

Két becsületes embert a sárba vinne a szegyen. A harmadik — a csábítóm — annak a levelet adja át, de csak ön, nem hivatalosan, név ugy sincs aláírva, eskü-szöm abból a hatóság mit sem tud meg, — átadja-e?

Habozva ejtette ki a rendőr:

— Igen. Névtelen halott lesznek. Ha-misság volt életem? Hamis névvel jutok a sirba! Csak gyorsan. Jönnek. Látom őket. Az utcába lefordulnak, nagy a sötétség, a levelet.

Görcsösen felemelkedett s mint a letört vi-rág vissza hanyatlott. Vége volt: Kiszenvedett.

A komor ellenőr ijedten kapott sze-méhez, mint ha valamit elvesztene. Zseb-kendőjével megtörölte arczát, a levelet zsebre dugva feltárta az ajtót.

Beléptek a mentők.

— Belső elvérzés. A lövés halálos volt.

Itt már nem segíthetünk! Jó éjt! ellenőr ur!

Az ocsmány öreg asszony veresre dör-gölt szemekkel jött be a szobába, két égő gyertyát állított az asztalra.

Az ellenőr lepedőt borítva a tetemre ugy elsielt, mintha üzné valami az ötös számu szobából.

A félig nyílt ajtóbol kíváncsi tekinte-tek követték, míg be nem zárult utána a sötét épület piszkos ajtaja.

* * *

Gróf Tisza István miniszterelnök összebeszélte Perczel Dezső képviselőházi elnökkel, hogy az ellenzéki pártok teljes kijátszásával, a becsületnek és a Ház tanácskozási rendjének képzeltetlen megsértésével az indítványt, mint megszávozott határozatot — ráerőszakolja a képviselőházra.

Előzetes megbeszélésük szerint így kellett végrehajtanuk a csinyt:

Gróf Tisza István beszél, mint miniszterelnök. Beszéde végén kiejti majd, hogy a tanácskozási rend őt nem korlátozza, hanem szavazást ajánl. Perczel Dezső házelnök int, intésére felállanak a többségből azok, akik titkon már előre figyelmeztetve lettek, erre a házelnök kimondja a határozatot, nyomban elnapolási királyi kéziratot olvas fel, a képviselőház jegyzőkönyvét nyomban hitelesítenek jelenlenti ki s ezután feláll, elhagyja helyét, bezárja az ülést.

Ily tervet csak gonosztevő elme gondolhatott ki és csak gonosztevő kéz hajthatott végre.

A házszabályindítvány csak egy nap előtt adatott be s ahhoz még nem szólhattott senki.

Szónokok voltak felírva, akik még se nem beszéltek, se a szótól el nem állottak tehát senki által kétségbe nem vont szó-lási joguktól megfosztottak. A házszabály indítványhoz senki sem adott magyarázatot, se aki be nyújtotta, se a miniszterelnök, se a házelnök. Pedig sok rendelkezése érthetetlen, többféleképp magyarázható.

Az elnök nem zárta be a vitát.

Tizenegy határozati javaslatot nyújtottak már be, a benyújtóknak zárószóhoz volt joguk. E joguktól megfosztotta őket maga az elnök.

Az indítványt szavazás előtt nem olvasta fel az elnök. A képviselők tulnyomó része nem tudta, hogy mire szavaz. Az elnök nem tette fel a kérdést és nem engedett ehhez szólni.

A szavazó képviselőket nem számlálta össze senki. Se az elnök, se a jegyzők.

S mindez törvénytelen ülésben, esodálatos zajban és zavarban, egyetlen perc alatt történt. A kijátszott, az elárult ellenzéki képviselők tulnyomó része sejtellemmel se birt arról, mi történt.

Mindezt a képviselőház elnöke és a miniszterelnök előreváló összebeszéléssel cselekedte. Azok cselekedték, akik az ország legmagasabb méltóságai, legelső tisztviselői s akik az alkotmány tiszteletére s

az alkotmány becsületes végrehajtására hivatvák. A képviselőház elnöke az ország első s legmagasabb választott tisztviselője. Elődjai hazafi érzellemmel teljes férfiak, nem egynek emlékét fényben őrzi nemzetünk történelme. Tisztje nehéz, hivatása magas. A képviselőház jogait, szabadságát, tekintélyét nehéz időkben meg kell védenie többség, kisebbség és kormány ellen is. Meg kell védnie, ha kell a király ellen is. Dicső emlékü őseink 1848-ban nemzeti vívmányuk s alkotmányos biztosítéknak tartották az elnökválasztás jogát.

S ime a képviselőház mostani elnöke gonosztevő lett: gróf Tisza István miniszterelnök büntársa lett.

Lehet-e így törvényt hozni? Elnézhetjük-e mi ez undok eljárást? Elnézhetjük-e ősz királyunk, kinek lelkére az alkotmány megtartó szent eskü nehézkedik?

Ha ez büntetlenül marad: örökre vége az ezeréves alkotmánynak. Ha hozzászólás nélkül, ha láttatlanul, olvasatlanul, ha ellenőrzés nélkül képviselőházi határozattá lehet elnöki gonosztett segélyével bármely indítványt tenni, akkor megszűnik minden törvényes rend, durva erőszak foglalja el az alkotmány helyét s a királyi trón is csak véletlenül s durva erőszakon nyugszik. De akkor a király iránti hűségéből is kiesik az a fenséges rész, mely nem egyéb, mint az alkotmány iránti hűség. Hiszen a királyi trón is csak egy része az alkotmánynak.

A király nevét, szerepét s az iránta való tiszteletet is súlyosan megsértette a miniszterelnök. Bizalmunk, tiszteletünk s hódolatunk repíthetetlen az alkotmányos király iránt. És el nem hihetjük, még feltennünk sem szabad, hogy a király tudta volna, mikor ezt ülésszak bezáró iratot aláírta, hogy azt gonosztett elpalástolására használja fel álnokul első tanácsosa.

A házszabály indítvány tartalmára ezuttal nem terjeszkedünk ki. Akármily üdvös volna az, létrejöttének módja miatt mi azt el nem fogadhatjuk, kötelezőnek soha el nem ismerjük. De némi ismertetésre mégis megjegyezzük, hogy az indítvány szerint ötven kormányparti képviselő indítványára minden törvényjavaslatot vita nélkül meg lehet szavaztatni s hogy az elnök a képviselőház tanácskozó terméből a képviselőket fegyveres erővel elhurezcolhatja. Hazánkban az utolsó falu tanácskozó testületének is több joga és szabadsága van, mint lenne a törvényhozók képviselőházának.

A képviselőház házszabálya és tanácskozási rendje már régi, kevés módosítással közel 40 éves. Tizenegy országgyűlés, ugyanannyi házelnök és tíz miniszterelnök a teljes szólásszabadság mellett is jónak tapasztalta azt. Mesterkéltséggel hosszabb időre csak kétszer emeltek a tanácskozási rend útján. Először 1872 telén és másodszer 1898-99-ben. A többi csak napokig, csak egy hétig tartott. Vagy nem volt egyéb mint tartalmas, hosszú és lelkes vita. Ha voltak zavarok a képviselőház tanácskozáisaiban, azokat sohasem a házszabályok idézték elő, hanem vagy a kormányok nemzetellenes javaslatai, vagy azok törvényellenes cselekményei.

Megingathatatlan meggyőződésünk, hogy gróf Tisza István kormánya nem a házszabály kedvéért rombolta össze a törvényhozás jogait és szabadságait. Más célja van neki. Komoly, sőt veszedelmes, nemzetünk ellen tör. Azokat akarja az új házszabályal biztosan elérni. Ha jó céljai volnának, az okos és szükséges szabadságot nem volna oka összetörni. Nem mondja meg célját, de alig csalódunk, ha feltesszük róla, hogy országunkat még szorosabban oda akarja kötni Ausztriához, egészen az egységes birodalom felépítéséig. Ha másban nem, a fokozottabb mai terhekben s vámterületi önállóságunk s jogos anyagi érdekeink feláldozásában.

Szólásszabadság nélkül nincs független törvényhozás, nemzeti ellenállásunk erejét csak a szabad törvényhozás tarthatja fenn. Ez az előny most is gyöngye Ausztria ellen s a két ország katonai erejével rendelkező király ellen. S a fölötté erős királyi hatalommal szemben most oly képviselőket akar, akiknek megtilthatja a szólást s akiket fegyveres erővel kilökhethet a törvényhozás terméből. Hová sülyed így nemzetünk ereje, tekintélye, méltósága, sőt becsülete?

Bevallott célja a többség önkényuralmának biztosítása. Ez, ami szokott választásaink és romlott kormányrendszerünk mellett nem egyéb, mint a kormánynak s ezzel együtt az uralkodónak önkényuralma.

Ily kormány, ily irány, ily rendszer ellen szent honfi kötelességünk szövetkezve, elszánt erővel küzdeni. Mindaddig, míg a pénteki gonosztettet meg nem toroljuk. Mindaddig, míg alkotmányos szabadságainkat nem biztosíthatjuk. Mindaddig, míg hazánk boldogságát, szabadságát és dicsőségét vissza nem vivjük.

Köruti díszes palotában lakik B kapitány, így mutatja a budapesti lakásjegyzék a komor gondolatokba elmerülő rendőr-ellenőrnek.

Tíz év óta hiven, katonai pontossággal, a törvények és rendeletek értelmében teljesítette kötelességét, soha senki kedvéért, sem jó szóért, sem ígéretért, sem fenyegetésért nem tért le a rideg, egyenes, hivatalos utról.

A részvét sugalta gyenge pillanatában olyan ígéretet tett a haldokló leánynak, melyet nem tartott hivatalos kötelességével összeegyeztethetőnek. Engedheti-e a halottat idegen név alatt eltemettetni? megtarthatja továbbíthatja-e a levelet, melyet a haldokló kirótt rá, anélkül, hogy arról hivatalos tudomást ne vegyen?

— Nem, ezerszer is nem! sugja hivatalos lelkiismerete.

— De az ígéret? Az az „igen”? Igen, mely a haldokló előtt kimondva eskü számba megy.?

— Kinek van abból haszna, ha most széles körű nyomozással megállapítja a halott kilétét. De megállapíthatja-e? A halál átváltoztatja az arczát. Az egyetlen ismertető jelt a szív felett lemosta a vér, eltörülte a golyó. Ha a tetemhez hurezolja a testvért, az apát, nem fogják-e azok felháborodva szemébe vágni:

— Hogy merészled azt állítani, hogy ez az utcai leány a leányom, az én nővérem? És ha rájok bizonyul?

Sem törvénynek, sem embernek — abból haszna nem lesz.

Határozott.

Telefonált ellenőrtársának, hivatkozva fontos magán ügyekre kérte, váltsa fel előbb a szolgálattól. Kérését társa készségesen teljesítette, az ellenőr átöltözött polgári ruhába s ment a köruti palota felé.

A jeltett ház előtt megállott.

A döntő lépés előtt habozott.

Végre belépett a házba, a kapus pályánál kivette rendőri igazolványát s felvilágosítást kért B kapitány felől.

A kapitány kezdé a bőbeszédű Cerberus, öt negyedóra lakik a házban fiatal feleségével. Négy hónap előtt szült az asszony, s utánna élethalál közt lebegett. A kapitány barátai csak erőszakkal tudták visszatartani az öngyilkosságtól. Három napig olyan volt, mint az örült, már tébolydába akarták szállítani. A menyecske állapota ezalatt jobbra fordult s azóta úgy élnek piczikéjökkel mint gerlepár az orgonafa bokorban. De, nini, most jönnek le a lépesőn, viszik a babát a levegőre.

A rendőr hallgatást intett a fecsegőnek s félre húzódott.

Becsületes arcu, daliás férfi, gyönyörű szép, de sápadt asszonyt vezetett karján. Minden lépése oly óvatos, elővigyázó volt, mintha czukorbabát tartana karjaiban. Az asszony benső szeretettel, melegen, mint a folyondár a hatalmas tölgyhöz, hozzásímult.

Mögöttük derék magyar dajka gagyogó gyermeket hordott karjaiban.

Ementek a rendőr mellett, mint a megtestesült boldogság. Mit tudták, hogy egy csepp méreg bugyborékol tőlük egy lépésnyire, hogy ez a csepp méreg örökre letörölhetné a boldog, a büszke, a nyugodt férfinak arczáról a derűt, nyugalmat, a megelégedést?

Az ellenőr hosszan utánok nézett.

Zavarosan kavartak a gondolatok az agyában. Feltűnt előtte piczi gyermeke, édes felesége, a család.

A család! A szent! Átkozott legyen, ki ennek személyébe profán kézzel merész-kedik beleragadni!

Kiveszi zsebéből a levelet s ezerdarabra tépi szét. A mint elmélyedve bandukol az utcákon szélnek dobja egyes darabjait.

Ép az utolsó darabja hullott ki kezéből, mikor azt veszi észre, hogy virágkereskedés előtt áll.

Gépiesen bemegy, egyszerű koszorut rendel, meghagyja, hogy küldjék ki az Ujtemető halottas házába. Már távozni akar mikor a tulajdonos megkérdi, ne nyomjanak, e valamit a szalagra?

— De igen!

Leül s a következő szavakat írja papírra:

„Szidinek, engesztelésül — egy eltépett levélért.”

Az uton hazafelé megfogadja, többé nem érzékenyedik el, mert az pénzbe kerül.

Külön szózat Barsvármegye közönségéhez.

Sáros lábbal tapostak legszentebb jogainkon.

Magyarország miniszterelnöke gunyt üzött alkotmányunkból.

Megvagyunk alázva, megvagyunk szegyenitve.

Barsvármegye fiai — türehtitek-e a gyalázatot?! Nem száll-e arcotokba a vér, ha e lealjasításra, ha e meggyalázásra gondoltok?!

Öseitök megfordulnak sirjokban, ha ti összetett kezekkel, bekötött szemekkel nézitek e borzasztó gyalázatot!!

Hatalom van a kezetekben. Az ellentállás legnagyobb hatalma.

Avagy azt akarjátok-e hogy a vármegye történelmét a tétlenség, a megjuhászkodás piszokjától legyen ocsmány!?

Gyávaságát árulja el most az, aki hazafiúi érzelmeit az erőszak ellenében is nem tudja, vagy nem akarja erejének akár megfeszítésével is megvédelmezni.

Barsvármegye fiai sohasem voltak gyávák. — Barsvármegye fiai sohasem engedték magukat a magyar alkotmány iránti tántoríthatatlan hűségükben megingatni!

Miért hát mégis a késedelem?

Nem kell Barsvármegye közönségének lelket öntő vezér.

Nincs különbség Barsvármegye közönségében. Ha veszélyben a haza, a vármegye minden fia egyenlően van áthatva szent kötelességének tudatától! Ha veszélyben a haza csak egy kötelességet ismerünk Barsvármegyében: Életünket és vérünket feláldozni a hazáért.

Ébredjünk hát fel e kötelességünk teljesítésének tudatára! Vegyük hát kezünkbe a fegyvert, amely hogy a magyar vármegyék kezében hatalmas fegyver, azt ép Barsvármegye történelme bizonyítja.

A hatalom — amely nem a jog védelmét, de az erőszak, a durva utálatos erőszak uralmát akarja Magyarországon meghonosítani — Barsvármegye területén nem fékezheti a hazafias érzelmek őszinte kitörését. Tiszteljük a jogrendet, tiszteljük a hatalmat, de szabadságunkat elárulni a hatalom kegyeért — nem hagyjuk.

Mesterségesen némitják el a vármegye közönségét. Az erőszak hatalma becsutelen eszközöktől sem riad vissza.

És mi fejünket a becsutelés járma aláhajtsuk?!

Az nem lehet, hogy a légtisztább hazafias érzelmektől áthatott közönsége Barsvármegyének a pusztasóhaj elröppenő nyilvánulásával véljen kötelességének eleget tenni.

Barsvármegye közönsége nem vágyakozhatik a hitvány sóhajtozó vén asszony szerepére. Tettekkel bizonyítja majd e vármegye, hogy még mindig méltó a „Barsvármegye“ névre.

Tudjátok meg Barsvármegye fiai, hogy a leghatározottabban kell tiltakoznotok alkotmányunk megbecsületlenítése ellen. Tudjátok meg Barsvármegye fiai, hogy a legéberebb ellenőrzést kell most gyakorolnotok arra nézve, hogy a ti megbízottaitok, a vármegye országgyűlési képviselői teljesítették-e vajon kötelességeiket, hogy megtagadták-e a durva erőszak megteremtésétől közreműködésüket.

És ha majd tiltakozásokat, amelyet bizonyára az ország minden vármegyéje ki fog fejezni — nem éri el azt a célt,

amit pedig el kell hogy érjen: akkor vegyék kezetekbe azt a fegyvert, amit Magyarország alkotmánya ezer év előtt adott kezetekbe s ez a fegyver nem fogja ezéjét téveszteni.

És ha az éber ellenőrzés során arról győződtek meg, hogy e vármegye országgyűlési képviselői a durva erőszak megteremtésében bűnrészesek voltak, — akkor tagadjátok meg tőlük, hogy benneteket képviselnének s mondjátok meg nekik szemükbe, hogy nem méltók Barsvármegye közönségéhez.

Egyesüljünk Barsvármegye fiai magasztos érzelmeinkben.

Ragyogjon hát „Barsvármegye“ neve az igaz hazafiság kápráztató fényében.

Építsünk kaszinót.

Nem új eszmét vetünk fel vele, amidőn a bars megyei kaszinó részére megfelelő saját otthon emelésének kérdését hozzuk szőnyegre. Talán eszünkbe se jut ez ügyet bolygatni, ha egy különös körülmény nem hívja fel rá figyelmünket. Mert igaz ugyan, hogy nem nélkülözhetetlenül szükséges az, hogy a bars megyei kaszinóknak saját külön otthona legyen, de miután maga a kaszinó mint erkölcsi testület is foglalkozott már a közelmúltban azzal a gondolattal, hogy ezé irányos volna a kaszinó részére ily otthon alkotnia, — azt hisszük, hogy nem avatkozunk a kaszinó autonóm jogaiba, ha a kérdést felszínre hozzuk.

A bars megyei kaszinó vármegyének legelső testületi szervezetei közé tartozik, s mint ilyen kétségtelenül nem csupán a szoros vett testületi ügyek iránt érdeklődik, hanem némileg az általánosabb közügyek iránt is. E szempontból foglalkozva a kaszinó otthonának kérdésével nagyon helyesen fogta fel a kaszinó hivatását akkor, amidőn elvben azt határozta el, hogy a kaszinó részére külön otthont fog építtetni. Tartozik a bars megyei kaszinó Aranyosmaróth város közönségének annyival, hogy a kaszinó otthona a város díszét, a város szépségét emelje. A testületi szervezetek vannak első sorban is hivatva arra, hogy a város külső képét tehetségükhöz mérten fejlesszék.

A bars megyei kaszinó a megyei más testületek mögött nem maradhat. Vármegyének területének több részén vannak kaszinók és minden csak valamire való kaszinó külön otthont emelt magának. Megengedjük, hogy első sorban a testületek magáncéljaiból történt ez, de csak részben, mert hogy az illető városok érdekeire is tekintettel voltak, azt illetlenség volna tőlük megtagadni.

Ha tehát a bars megyei kaszinó talán nincs is okvetlenül rá szorulva arra, hogy egy ily külön otthont építtessen magának, a város közérdekében im már szinte halaszthatatlan kötelessége, hogy annak a határozatnak, amelyet elvben elfogadott — mielőbb érvényt szerezzen a valóságban is.

A bars megyei kaszinónak kellene tulajdonképp jó példával járni elől, mert ha jogot formál magának ahhoz, hogy a megyei kaszinók között a legelső legyen, akkor valamit mutatni is kell érte.

Tudjuk jól, hogy a kaszinó meg is bizta már a választmány egyes tagjait, hogy tervet dolgozzon ki, azt is tudjuk, hogy ez a kiküldött bizottság meg is kezdte már működését, nem tudjuk azonban azt, hogy miért tart ez oly sokáig, miért nem küld ki a kaszinó más bizottságot, ha az előbbi megbízatásának nem felel meg.

Azt suttojják illetve suttogták egykoron, — mert most már még csak szóba sem kerül soha — agyon hallgatták régen — hogy nem akarják a grófnó öméltósága haragját provokálni, azért ejtették el a tervet. Ha csakugyan ez volt az indok, — bátran merjük állítani, hogy nagyon tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a

grófnó ö méltósága bármily mértékben is neheztelne érte. A grófnó ö méltósága viseltetik annyi jóakarattal a bars megyei kaszinó iránt, hogy a kaszinóra hivatásának betöltése miatt még az esetben sem neheztelhetne, ha netán anyagi kára volna belőle, pedig semmikép sincs, semmikép sem lehet.

De a jelzett szemponton felül a kaszinó magánérdeke is az volna, hogy legyen ez a külön otthon. A kaszinó mostani helyiségei nem elég megfelelőek; a termék szűkek és nincs elég helyiség. Megfogja ennek érezni hiányát a kaszinó akkor, ha a pénzügyigazgatóság is már itt lesz, ha ennek következtében a kaszinó tagjai jelentékenyen megfognak szaporodni.

Tanácsot nem akarunk adni arra nézve, hogy mikép oldassék meg a kérdés, ez különben is részlet kérdés, — de azért figyelmébe ajánljuk a kaszinónak pl. Brogyán községet, ahol a parasztság részvények kibocsátása mellett igazán modern kaszinó épületet épített.

Boesánat, hogy nem Lévát, vagy más nagyobb és Aranyosmaróthnál különb várost állítunk oda példának, a példa nem akkor követendő, ha az, aki adja hiuságunknak imponál, hanem, ha a példa valóban követésre méltó. És egyáltalán nem lealázó, ha egy ily kaszinó, valamely pór kaszinó okos cselekedetét követi.

A gyalogjáró.

Ma, amidőn ki tudja, nem-e lesz arra szükség, hogy egymást nagyon is szeretve, egymással ölekezzünk, hogy annál több kedvünk és bátorságunk legyen a nagy országos érdekű ügyekben válllvetve közreműködni, rosszul esik nekünk a gyalogjáró ügyét tárgyalni, mert nem tárgyalhatjuk a nélkül, hogy egyrészt magát a közönséget, másrészt a hatóságot meg ne rójuk.

Aranyosmaróthon aszfalt gyalogjárót építettek. Nagy költséggel, sok áldozattal. S hogy ne kellessen minduntalan újabb és újabb költségeket pazarolni — szigorú szabályrendelet alkottatott arra nézve, hogy a gyalogjárók kifogástalanul tartassanak.

E szabályrendelet úgy látszik teljesen hiábavaló. A közönség egyáltalában nem respektálja. Kezdetől fogva nem respektálta s ma már szinte megszokta azt, hogy a gyalogjárók valamikép tiszták ne legyenek.

Hát bizony ez épenséggel nem dicsérni való. Közönségünk valóban több gondot fordíthatna erre. Végre is az ö érdeke, hogy tiszta legyen a gyalogjáró és mert a tisztaságot önmagáért és nem azért kell gyakorolni, mert esetleg az ellenkezőért büntetés jár ki. Amíg nem volt aszfalt a gyalogjáró, bizony sokkal tisztább volt a város. Meglehet ugyan, hogy eddig nem látszott meg annyira a nem tisztaság, mert nem akarjuk mondani, hogy piszok, — de nem hisszük. Miért ne lehetne az aszfaltot is tisztán tartani, hiszen csak nem olyan terhes munka ez?

Másrészt az ellenőrző hatóságokhoz is volna szavunk. Ne tessék úgy fogni fel szerepét, hogy csak akkor jár el, ha valaki feljelentést tesz. Ily közérdekű ügyekben a hatóságnak komolyan kell törődni azzal, hogy a szabályrendeletnek foganatja legyen, szigorú ellenőrzés kell hozzá s a büntetéseket fokozottan mindinkább szigorítva és szigorubbán alkalmazni.

Arra való a szabályrendelet, hogy amennyiben a közönség a saját jól felfogott érdekében büntetés nélkül nem akarja a szükséges rendelkezéseket betartani, büntetéssel kell kényszeríteni, szorítani rá.

Minden tekintetben fontos a gyalogjáró tisztán tartása, — szépészeti okból nem kevésbé, — mint közegészségi okból. És különösen fontos volna az esőzések és havazások idején. A hó el netó takarítása következtében oly visszataszim képe van az aszfalt járdának, hogy iszony-

tató. Lueskos az ut mindenfele. Pedig nem kellene ám ennek így lenni. Lehetne itt rend is.

Akarjuk hinni, hogy e kis figyelmeztetés nem lévesztette el az eljárt.

Közgazdaság.

Borkereskedelmünk helyzetéről.

A „Magyar Kereskedők Lapja” a következőket írja: A termelők országsszerte meg lehetnek elégedve a szüret eredményével, mert a mennyiség nagyobb, mint 1903-ban volt s a minőség minden várakozást felülmul. A must már kiforrott s szesztartalma Maligan szerint 9—11 fok sőt egyes uradalmi borok 12—13 fokosak. A kereslet szokatlanul élénk, főleg zöldes-fehér merkantilborok iránt, melyek 5—6 K-val drágábban vásároltatnak, mint az előző évben. A vásárlásban úgy a magyar, mint az osztrák borkereskedők csak most kezdik szükségleteiket fedezni, minétfogva az árak ismét emelkedtek. Az uradalmi borok nagyrészt már a préházakban megvásárolták, tekintettel arra, hogy a borok magas szesztartalmuknál fogva alkalmasak az olasz borokkal való házassításra. A mai helyzet szerint csak esekély minősége olasz bor behozatalára van kilátás és eddig eszupán egy fiú vállalkozó s egy olasz kiviteli cég szándékszik nagyobb mennyiségű olasz bort raktárra hozni, hogy a vámkedvezményt kihasználhassa. Ez a bor azonban évekig raktáron maradhat, mert a magyar borok mostani jó minőségüknel fogva, házassításra nem szorulnak. Egyes görög borkereskedők is kísérletet tettek a görög bor behozatalának, de a kísérlet a magas vámkok folytán hajótörést szenvedett. Jegyzések: Pest-nógrádi kereskedelmi 22—26, uradalmi 30—36, csepeli 24—26, érmelléki kereskedelmi 24—28, uradalmi 32—40, tiszamenti kereskedelmi 22—24, uradalmi 26—28, tolnai közönség 26—28, uradalmi 32—40, ménes-magyarádi fehér 28—32, fehér uradalmi 34—38, vörös uradalmi 40—56, verseczi és fehértemplomi 26—30, balatonmelléki 28—32, uradalmi 38—48, moóri 48—52, uradalmi 52—60, erdélyi 24—28, uradalmi 30—46, szegszárdi fehér 24—28, vörös 36—46, fehér uradalmi 36—44, vörös uradalmi 56—70, tokaji 65—80, uradalmi 75—150 K. 100 literenkint al termelőhely.

A cukor ára.

A nyers cukor ára tíz hó óta 70%-kal emelkedett. A brüsszeli konvenczió hatáskép ugyanis a finomítvány ára lényegesen olcsóbb lett s ez olcsóbbodás hatása alatt a cukorfogyasztás tetemesen megnövekedett. A készleteknek a fogyasztás emelésével kapcsolatos apadásához járult azután az idej cukorrépa-termés roppant rosz volt. Kár, hogy a finomító-gyárak nyers cukor hiányában üzemük teljes kihasználásában gátolva vannak s jelenleg a finomítvány rosz kelendőségétől sokat szenvednek. Viszont azonban valószínű, hogy a hónapok előtt olcsó árban megvásárolt nyerscukor kárpótolni fogja a tisztán finomító-gyárakat. Egyébiránt feltehető, hogy a finomítvány ára követni fogja a nyerscukorpiac emelkedő irányzatát. A finomítvány máris 80 K.-ra emelkedett.

A határidős házasság.

Meredith angol író a határidőre kötött házasságért szállt sikra.

A vőlegény: Ah istenem, ha elgondolom, mily boldog leszek önnel öt esztendeig.

A menyasszony: Öt év? Hiszen tegnap csak négyet mondott.

A vőlegény: Öt vagy semmi! Kedves papája is jól tudja, hogy a börtén sem kötök üzletet öt évi határidőnél lejjebb.

A menyasszony: Hiszen ez örülség! Ha ilyen slusszokat köt, elvészti még a nyakkendőjét is.

A vőlegény: Ne féljen, édes. Engemet most csak a vőlegénységem öröme foglalkoztat. Nem kis dolog öt évré megszabadulni a kávéházi barátaitól, öt évig nem fizetni kapupénzt, öt évig szeretni egy nőt, a ki egyedül az enyém.

A menyasszony: Láska, ha ma is ősdi mód szerint „holtomiglan” kötnék a házasságot, soha sem vezérelt volna minket össze az üdvös végzet.

A vőlegény: Milyen okosan beszél!

A menyasszony: És öt év múlva (elpirulva) két kis fiaeszkámmal bucsuzom öntől.

A vőlegény: Hohó, a fiu az enyém, a leány az öné.

A menyasszony: És ha csak egy fiu lesz?

A vőlegény: Maga esacsi, úgy látszik, még nem hallott a határidőre való szállításról.

(Két év múlva.)

Az asszony: Szeretsz még?

A férj: Szívvel, őszintén.

Az asszony: Minden utógondolat nélkül?

A férj: Meg kell vallanom, aggaszt egy kérdés, a mely házasságunk első napja óta kísért.

Az asszony: Ha szeretsz, megmondod.

A férj: Ne haragudjál édes, ha kérdem, sőt valld be igazán: választottál-e már valakit második férjnek?

Az asszony: Mit nem gondolsz rólam! Hiszen még hátra van három esztendő!

A férj: És később igazán választasz magadnak valakit?

Az asszony: Ha most telne-le az öt év, azt hiszem, hogy nem. Oh, de odáig nagy idő van még.

A férj: Látod, nem szeretsz. Pedig örök szerelmet fogadtál nekem. Emlékszel: május 6-án a kerti padon...

Az asszony: Tévedsz. Öt évről volt szó. S én addig hü vagyok. Az üzlet — üzlet.

(Az ötödik év végén.)

A férj: Asszonyom, ön botrányosan viselkedik. Ezt végre is meg kellett mondanom. Feltűnően udvaroltat magának és...

Az asszony: Boesánat, csak kell talán gondoskodnom gyermekeiről, jövődömről.

A férj: Mit! Férjhez akar menni?

Az asszony: Szerencsétlen, hiszen az ön memoriája sorvadásba esett. Nem tudja, hogy holnapután lejár a házasságunk?

A férj: Még ezinikus is!

Az asszony: Maga gyerek!

A férj: Es ha azt mondom, hogy nem mehatsz el tőlem?

Az asszony: Hivatkozom a törvényre, házassági levelünkre.

A férj: És ha azt mondom, hogy szeretlek... imádlak...

Az asszony: Láska, láska, még a határidőüzlethez sem ért. (Hirtelen sirva fakad.) És én ilyen emberhez mentem feleségül! Öt év után megcsal s hozzá saját magammal.

Mongodin.

H i r e k.

Egyházi hír. Varay János óbarsi plébános a budapesti érseki szentszék ülnökévé nevezetett ki.

Dombay Hugó és az „Auróra”-kör. A fővárosi „Auróra” irodalmi és művészeti társaság egyik közelebbi estélyén Zempléni Árpád a kiváló író fogja felolvasni Dombay Hugó, lapunk kiváló munkatársának néhány költeményét.

A diszoklevelek átnyújtása. Gróf Tisza István és társainak folyó hó 26-án fogja átadni egy küldöttség a diszpolgári oklevelet. Nem valami impozáns küldöttség lesz mert a független érzelmű armaróti polgárok egyáltalában nem rokonszenveznek az új diszpolgárokkal. De hát úgy látszik Armaróton úgy okoskodnak, hogy a diszokleveleket csak át kell adni, ha már megvannak. — Hát csak adják át.

Esküvő. Szvirák Károly hatvani lakos e hó 19-én esküdött örök hűséget Pavelcsik Mariska kisasszonynak, Aranyosmaróthon.

Chudován Gáspár zenekarának távozása. Városunk első zenekara rövid idő múlva Budapestre távozik, hogy a budapesti közönséget gyönyörködtesse muzsikájával. Nem szívesen vesszük tudomásul távozását, s irigyeljük a pestieket érte. Csak az vigasztal bennünket mégis, hogy Gáspárunkat elfogja a honvágy mielőbb, vagy legalább 1—2 szer mégis csak haza jön a farsang alatt, mert az ő elkényeztetett armaróti közönsége már nem igen tudja nélkülözni.

Teaestély. A „Barsvármegyei Kaszinó” vigalmi bizottsága, a kaszinó helyiségeiben, folyó évi december hó 3-án, este 9 órakor táncszal egybekötött teaestélyt rendez.

Halálozások. Ribárik János helybeli m. kir. adótiszt és neje szül. Csernák Irma 7 éves leánykaja Mariska, hosszas és kínos szenvedés után e hó 16-án reggeli 3/4 órakor jobb létre szenderült. A temetés 17-én délután 3 órakor volt, melyen igen számosan vettek részt. — Ivanovics Gáspár, tekintélyes aranyosmaróthi polgár, folyó hó 21-én reggel 52 éves korában elhunyt, 23-án temették el nagy részvét mellett.

Pályázók. Léván a városi tisztújítás december hó 1-ső napjára van kitűzve. Eddig a városi iktató-hivatalban az alán megnevezettek adták be pályázati kérvényeiket; a folyamodók névsorát kérvényeik beadása sorrendjében közöljük: Polgármesteri állásra Bodógh Lajos jelenlegi polgármester. Tisztifőügyész állásra Csekey Vilmos jelenlegi főügyész. I-ső tanácsnoki állásra Halassy Kálmán jogtudor, Mácsanszky János jelenlegi tanácsnok. II-ik tanácsnok közgyám állásra Rácz János jelenlegi tanácsnok. III-ik tanácsnoki állásra Varannay István jelenlegi tanácsnok. Tisztimérnöki állásra Belcsák Béla mérnök. Alkapitányi állásra Bilcsék József jelenlegi alkapitány. Számvevői állásra Babusik Gusztáv jelenlegi számvevő. Pénztárnoki állásra Komzsik Lajos jelenlegi pénztárnok. Ellenőri állásra Torma Lajos jelenlegi ellenőr.

Harcz a párbaj ellen. A honvédelmi minister megengedte, hogy a honvédség tartalékába és nyugdíjas állományába tartozó tisztek beléphetnek a párbajellenes ligába. Ezek után remélhető nemsokára, hogy a tényleges szolgálatban lévő tisztek is kapnak engedélyt, ami mindenestre hatalmas lépéssel vinné előbbre e fontos társadalmi kérdés megoldását, illetőleg e ferde társadalmi szokásnak kiküszöbölését.

Léva város 1905. évi költségelőirányzatának tervezetét a polgármester áttette a pénzügyi szakosztály elnökéhez tárgyalás végett. Eszerint a házipénztár 1905. évi kiadása 214822 korona 44 fillérben, évi bevétele 167135 korona 15 fillérben van előirányozva, fedezetlen marad 45980 kor. 22 fillér, mely összeg 40% községi pótdobban lesz fedezhető. Tehát a mostani 42% pótdob ismét lejjebb szállítható 2%-al. Öt év előtt 46% pótdobja volt Léva városnak, azóta folyton apasztjuk azt hol 1, hol 2%-al. Szép eredmény, hogy amíg az ország más városaiban a pótdobok folyton emelkednek, addig Léván a feltűnő előhaladás, a város fölvirágzása és vagyoni gyarapodása dacára — a lakosság terhei folyton kevesbitve lesznek.

Országos kereskedői nyugdíjintézet. Hary Árpád tordai kereskedő és Sziláma Ottó vármegyei tisztviselő indítványt tettek egy kereskedői nyugdíjintézmény létesítése érdekében. Az érdekes indítvány a nyugdíjintézmény tervét így vázolja: A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az önálló kereskedőknek körülbelül háromnegyed része késő vensségére, öregeségre, mikor már munkát végezni sem képes, tönkremegy, elszegényedik. Nagyon ritka eset, hogy egy kereskedő nagyobb vagyonra

tegyen szert, ellenben leggyakrabban azt látjuk, hogy a kereskedő 10—15—10 évig vezetve üzletét, tönkremegy, befektetett vagyonát felemészti és akkor, midőn a gyermekei neveltetése, a terhes családfenntartás a legtöbb anyagi áldozatot követelné, minden segítség nélkül, elszegényedve, kenyér nélkül marad s a legtöbbnek még a legszegényebb kereskedőkhöz sem méltó foglalkozásokkal kell napról-napra tengetniök életüket, vagy pedig a mások terhére kell lenniök. A kereskedelmi alkalmazottak helyzetét tekintve, még szomorubb állapotokat észlelünk. Ma nem áll egyéb a kereskedelmi alkalmazottak előtt, mint életük javát a mások szolgálatában szerény fizetésért, bérért eltölteni, öregségükre pedig a koldulásra kilátása van. Mert ugyan ki alkalmazna üzletében korosabb, fizikai és szellemi erejében is meggyöngült egyéneket, mikor tömegesen ajánlkoznak fiatalabb és kitarthatóbb munkaerők? S épp ezt mindegyikük jól tudja, önállósítani igyekszik magát, fél az idő előrehaladásától, akármilyen kicsinyes jövő elé nem néző, legtöbbször egészségtelen üzlethez kezd s nemcsak pénzeeskéjét és nevét veszti bele, hanem egészségtelen üzletével a már meglévő régiebb és jobb bázison nyugvó üzleteket is rontja, megintatja, sokszor pedig hitele kihasználása által hitelezőit esetleg minden rossz szándék nélkül megkárosítja. S mindeme bajon a leggyökeresebben és legelőnyösebben segítene egy nyugdíj, — illetőleg segélyintézet. E célra szükséges volna egy központi nyugdíjintézet, mely szövetkezeti alapon létesülne, úgy, hogy tőkét nem másoknak helyezné el gyümölcsötetés végett, hanem saját banküzletében hitelműveletekkel gyümölcsötetné. Az intézmény célja lenne: tagjainak a kölcsönösség alapján nyugdíjat, munkaképtelenség esetén munkaképtelenségi járadékot, özvegyeinek nyugdíjat és árváinak nevelési járadékot biztosítani. Az intézet tagjai lehetnek kereskedők, kereskedelmi alkalmazottak, vállalkozók, nagyiparosok, kisiparosok, kik nyílt üzlettel bírnak és a kereskedelmi és ipari vállalatok tisztviselői.

Katalin-bál. Az aranyosmaróthi polgári olvasókör, a Zlinszky-féle szálloda összes termeiben saját könyvtára alapja javára folyó hó 26-án zártkörű Katalin-bált rendez.

Felhívás! A legjobb hírnévnek örvendő Kiss Károly és Társa bankháza Budapest, VII., Erzsébet-körút 19 sz. felhívja a t. olvasóköröségeket, hogy osztályorsjegyekre vonatkozó rendelkezéseiket azonnal küldjék be, mert a huzás már csütörtökön e hó 24-én kezdődik. Gondoljanak arra, hogy Kiss szerencséje nagy!

Kisbirtokosok figyelmébe. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a földmivelésügyi, belügyi és pénzügyminiszter urakkal történt megállapodás alapján elrendelte, hogy a nagyobb gazdasági gépekre kisbirtokosoknál gyűjtött megrendeléseknél a megrendelési, vagy szerződési okiratokat a községi előljáróságok bélyegmentesen tartoznak hitelesítési záradékkal ellátni.

A fogyasztási adó alá eső szesznek a magyar korona országai területén 1904. évi október havi termeléséről és forgalmáról szóló ideiglenes kimutatás a következő adatokat tünteti fel. A hivatalos megállapítások eredménye szerint összesen 69,621 hl. alkoholt termeltek; szeszfőzökből, szabadraktára nyilvánított szeszfinomítókból és szeszszabadraktárakból elszállítottak: 1. a fogyasztási adó lefizetése mellett 56,709 hlt a kisebb, 306 hlt a nagyobb adótétel mellett összesen 57,015 hlt; 2. fogyasztási adóval terhelten: a) a vámvonalon való kivitelre 740 hlt a nagyobb adótétel mellett, b) másnemű adómentes felhasználásra 3418 hlt a kisebb, 7572 hlt a nagyobb adótétel mellett, összesen 10,990 hektolitert.

A dohánytermelési jogositvány átruházása. A pénzügyminiszter legutóbbi körrendeletet bocsátott ki, mely szerint a dohánytermelés nemcsak az engedélyezett

területhez, hanem személyhez is kötött jogositvány lévén, az engedélyes személyében történt változás, a változás beálltától számítandó 15 napon belül, az illetékes m. kir. dohánybeváltó felügyelő-ségnél bejelentendő. Ezen bejelentés, ha a változás adásvétel folytán történt, a vevő, ajándékozás esetén a megajándékozott, bérbeadás vagy bérletváltozás esetén az új bérlő, halálozás esetén valószínű örökösök által a dohánytermelés kezelésével megbízott egyén, esődnitítés vagy zárgondnoki kezelés esetén a esődtömeggondnok, illetve a zárgondnok köteles megmenteni. A bejelentés határideje a változás alapját képező jogügylet megkötésétől, a haláleset napjától, a esődnitítési, illetve a zárgondnok kirendelésére vonatkozó végzés kelteétől számítatik. A bejelentés elmulasztását 20—200 korona pénzbírsággal büntetik.

A tokaji bor védelme. A kereskedelemügyi miniszter rendeletet bocsátott ki a mesterséges borok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXIII. törvényzikk végrehajtása iránt 1897. évi augusztus hó 23-án kiadott rendelet módosítása, illetőleg kiegészítése tárgyában. Az idézett végrehajtási rendelet 7. §-ának 8-ik pontjában megnevezett, a tokaji borvidéket alkotó községek valamelyikében termelt mustot, illetőleg bort csak az ugyanabban a községben, vagy a tokaji borvidékbe tartozó valamelyik más községben termelt musttal, illetőleg borral szabad keverni (házasítani). Ellenben feltétlenül tiltva van a tokaji borvidéken termelt mustot, illetőleg bort akár más hazai borvidékről, akár külföldről származó musttal, borral keverni (házasítani).

Erős és egészség a gyermek kincse, mert így lesz ellentálló a fertőző betegségek csirái ellen. Hogy pedig erős és egészséges legyen, igyék a hidegebb évszakban Zoltán-féle csukamájolajat, melyet szívesen vesz be, mert ize szaga nincsen. Üvegje 2 k: a helybeli gyógyszerárban.

A tejszövetkezetek illetékmentesége. A közigazgatási bíróság egy konkrét esetről hozza éreztetve felebbezés folytán kimondta, hogy a tejszövetkezetek jogilletéket nem fizetnek. Az ítélet a díjjegyzék 59. tételének 40. pontja értelmében hozott, mely szerint a kereskedők és iparüzők által saját kereskedelmi vagy iparüzletük tárgyaira vonatkozólag kiállított levelek feltétlenül illetékmentesek.

A tanítók kertészkedése. A tanítóképző intézetekben nagyrészt elméletileg tanították eddig a fakezelést és kertészkedést. Ennek oka nagyrészt az volt, hogy az intézetek nem rendelkeztek gyakorló-kertek fölött. Most Molnár István gyümölcsészeti fatenyésztési biztos a földmivelésügyi miniszter megbízásából új üzemetert dolgozott ki s a most épülő tanítóképzőket már közvetlen összeköttetésbe hozzák a gyakorló-kerttel, hogy a tanítójelöltnek mindig szemé előtt legyen a kert s szabad idejét benne gyakorlati foglalkozás közben töltse.

Fényképezés selyemre. Hogy a képek selyemre is átvihetők legyenek, a selyemszövetet a következő oldattal kell preparálnunk: 100 kez. viz, 2 gr. klór-ammonium 8 gr. cizitromsav. Megszáritás után a selyemre 12 százalékos ezüstoldatot viszünk egy puha eszet segélyével és újból megszárítjuk a szövetet. Másolás előtt a szövetet egy kis szekrénybe helyezjük, melyben folyékon ammoniak van. Tíz perc eltelte után a másoláshoz látunk, mely úgy történik, mint a másoláshoz látunk, mely úgy történik, mint a másoláshoz látunk, mely úgy történik, mint a másoláshoz látunk.

Törvénykezés.

Esküdtszéki főtárgyalások.

A múlt számunkban közöltük szándékos emberölés büntetével vádolt Sebék Ernő bűnügyét és jeleztük, hogy e per lapunk zártakor még nincs befejezve. Az ügy eredménye az, hogy az esküdtek Se-

bék ernő vádlottat több rendbeli súlyos testi sértés büntetében mondták ki bűnösnek és ez alapon a törvényt alkalmazó bíróság öt 10 havi fogházra ítélte, amelyből a vizsgálati fogság által 4 hónapot kitöltöttek vett. Az ítélet jogerős.

Az esküdtszék előtt tárgyalás alá került második ügy Tóth Sándor mezőkis-sallói lakos bűnügye. A tárgyalást Andrassy Sándor kir. törvényszéki elnök vezette, szavazóbirák voltak dr. Gaál Homok Kálmán és Lukács György törvényszéki bírák, jegyzőkönyvvezető Boross Zoltán törvényszéki jegyző. A vádhatóság képviselőjében Leirer László kir. alügyész jelent meg, a védelem képviselőjét dr. Lányi Gyula látta el.

Vád tárgyát az képezte, hogy Tóth Sándor vádlott az anyjával özv. Tóth Károlynéval vadházasságban élő Panlov Györgyöt folyó évi szeptember 28-án este 10 óra fele szándékosan megölte oly módon, hogy egy korszóval háromszor fejére vágott. Vádlott beismerte a terhére rótt cselekményt, de azzal védekezett, hogy Panlov őt a tett elkövetésekor torkon ragadta és mulyának, meg faltámogatónak nevezte el, aminek folytán egyrészt jogos védelemben volt, másrészt pedig erős felindulásban.

Az esküdtek nem látták beigazolva a szándékos emberölést, hanem csak a halált okozó súlyos testi sértés büntetést. Vádlottat ennek folytán a bíróság 2 és fél évi fegyházra ítélte, amiben a felek és képviselőik meg is nyugodtak.

Utolsó ügy gyújtogatás büntetével vádolt Pazsitka János bűnügye volt. Az ítélet tanácsban Valkovits István és dr. Szabó Gyula törvényszéki bírák szerepeltek, a jegyzőkönyvet Lutz József törvényszéki joggyakornok vezette. A kir. ügyészség részéről a vádat Kovács Sebestyén Lajos képviselte, védőként dr. Török Mór ügyvéd volt kirendelve.

Folyó évi október 10-én Pazsitka János felgyújtotta a felesége házáat, amidőn ott felesége és leánya tartózkodott. Vádlott ugyan beismerte a tettet, de mégis azzal védekezett, hogy abban a pillanatban, amidőn cselekedetét elkövette, — nem volt akaratának ura, mert részint ittas volt, részint pedig el volt keseredve amiatt, hogy családja őt eltaszította magától és ő, mint tehetetlen öreg ember koldulni volt kénytelen, s nem talált sehol sem otthont. — Az esküdtek elhítték vádlott védekezését, kimondták, hogy csakugyan beszámíthatatlan állapotban volt, a bíróság tehát vádlottat felmentette és a könnyekre fakadt vádlottat azonnal szabadlábra helyezte.

Szerkesztői üzenetek.

(A szerkesztőség e rovat alatt készségesen ad felvilágosítást a tudakozóknak, csak névtelen levelekre nem válaszol.)

B. J. urnak Ujbánya. Tudomásul vesszük.

Miért? Böleleleti kérdés, a minék a megoldására e helyütt nem vállalkozhatunk. Különösen, ha sokat gondolkodik, magától is kitalálja.

D. S. urnak Léva. Közölni fogjuk, azonban még nincs itt az ideje.

D. B. urnak Nagysalló. Sorsjegyek viszonyáról a budapesti napilapok valamelyikénél tudakozódjék. Azt csak nem kívánja meg tőlünk, hogy mi közvetítsük.

Y. Körmöcsbánya. Nincs ugyan mosó intézetünk, de azért bátran küldheti el hozzánk az említett szennyest. Szapultatásáról majd csak gondoskodunk.

K. S. Léva. Soh'se féltsen bennünket. Megélünk mi már hála Istennek a jég hátán is. Utóvégre a nyomdásznak is élnie kell. Meg aztán, ha a hazánkban gyártott papírt fogyasztjuk, azzal sem követünk el hazafiatlanságot, mert legalább azzal is támogatjuk a hazai ipart.

Nyílt-tér.

(Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik kedves leányunk elhalálása alkalmából részvétüket nyilvánítani és a temetésén megjelenni szívesek voltak, fogadják hálás köszönetünket!

Ribárik János és neje.

Házeladás.

Aranyosmaróthon, a Gróf Migazzy-
utezában levő házunkat (pénzügyőri lak-
anya 188. szám) szabad kézből eladjuk.

Rakovszky András és fiai.

Porosz kőszén

métermázsanként 3 koronáért,
„BRIKETT“
métermázsanként 2 korona 80 fillérért

kapható
Beck Mór nál.

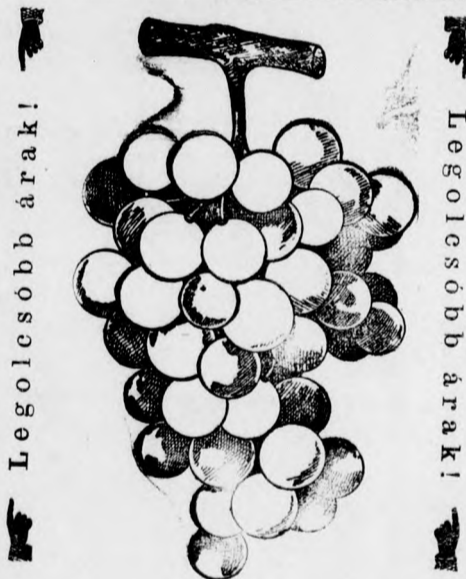
F. M. K. E. levélpapír

csinos dobozokban
eredeti gyári áron kapható
Dóczy könyvnyomdában.

ELADÓ

1/1 iskola-hegedű teljes felszere-
léssel jutányos áron.

Bővebbet: a kiadóhivatalban.

„Milleniumtelep“ Nagyősz.

Szép és tartós szőlője
csak annak lesz, a ki **ingyen** kéri
Magyarország legnagyobb szőlőisko-
lájának árjegyzékét, a mely szőlőis-
kola állami segéllyel és állami fel-
ügyelet mellett létesült.

KLEIN SÁNDOR órás és ékszerész Léván,

ajánlja dusan felszerelt

óra-, ékszer- és ezüstáru-üzletét

Kivonat az ezidei árjegyzékből:

Arany férfi óra	60 koronától feljebb
Arany női óra	28
Ezüst férfi- és női-óra	12
Arany karperecz	16
Arany gyűrű	5
Arany függő	3
Ezüst karperecz, broche, cravattati	2
Arany- és ezüst nyakék	4

Nagy választék mindennemű legdivatosabb ék-
szerekből különféle drágakövekkel.

„Sandrik“ ezüstáru-gyár készítményeiből nagy válasz-
ték **eredeti gyári áron.**

Legfinomabb china-ezüstárukból gyári raktár.
Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek

A „NYITRAMEGYEI ELLENŐR“ kiadásában e napokban
jelent meg

DOMBAY HUGÓ VERSEINEK

Ára 1 korona.

ELSŐ KÖTETE.

Ára 1 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában és Huszár István könyv-
kereskedésében Nyitrán.

Hangverseny Grammophon!

Beszél, énekel
és
zenél.

Rendkívül érde-
kes szórakoztató
eszköz családok
részére, vendég-
lőknek és kávéhá-
zaknak.

Nagy választékban raktáron

30 frttól 200 frtig.

Lemezekből dus választék.

Klein Sándor

órák és ékszerész Léván.

Kedvező fizetési feltételek.

A jelenkor
csodagépe!

Több ezer repro-
dukció a világ leghire-
sebb művészeitől.

Állandó nagy raktár érc- és fakoporsókból.

ERTL VINCZE

temetkezési vállalata
ARANYOSMARÓTHON.

Akinek azon szomorú sors jutott osz-
tályrészt, hogy **koporsóra**, esetleg
egész temetés rendezésére szük-
sége van, figyelmét az Aranyosmaróthon
évek óta fennálló **koporsó-raktárral**
egybekötött

temetkezési vállalatra

felhívom, mely úgy a legegyszerűbb, vala-
mint a legdiszesebb temetések rendezését
pontosan és jutányos árak mellett eszközli.

ERTL VINCZE temetkezési vállalata, Aranyosmaróth Hosszu-utca. (Saját ház.)

Sirkoszoruk, gyászsallagok.

Dóczy könyvnyomda, Aranyosmaróth.